

ГОНЧАРОВА ІННА СЕРГІЇВНА

Гончарова Інна Сергіївна (17.04.1919, с. Черемушне Валківського району Харківської обл. – 9.10.1993, Харків) – бібліограф, учений секретар, завідувачка відділу патентів, заступник директора з наукової роботи Харківської державної наукової бібліотеки ім. В. Г. Короленка (ХДНБ) у 1948–1976 рр.

Народилася в сім'ї службовців. Батько, Гончаров Сергій Дмитрович, працював агрономом, мати, Гончарова Зінаїда Сергіївна, працювала шкільною вчителькою.

Навчалася у Харківській середній школі № 21, потім на філологічному факультеті Харківського державного університету ім. Горького (нині Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна). Закінчення університету збіглося з початком Другої світової війни. Під час тимчасової окупації Харкова не працювала. З 1943 р. працювала викладачем російської мови та літератури у Харківській середній школі № 89. З 17 червня 1948 р. Інна Сергіївна Гончарова почала працювати у філіальному (дитячому) відділенні ХДНБ у читальному залі 5–10 класів на посаді бібліографа. Філологічна освіта та досвід роботи з дітьми дозволили Інні Сергіївні швидко опанувати процеси бібліотечної роботи. Вона розробляла методичні матеріали, проводила бібліографічні огляди, рекомендаційні бесіди, організувала літературний гурток. З 1950 р. заочно навчалася на бібліографічному факультеті Харківського державного бібліотечного інституту (нині Харківська державна академія культури), який з відзнакою закінчила в 1954 р.

Відповідальність, освіченість, самовідданість, творчі нахили Інни Сергіївни не залишилися непоміченими і за наказом від 20.10.1953 р. вона була переведена на посаду вченого секретаря. ХДНБ у той час стала одним з

найпотужніших бібліотечних закладів в Україні. У 1956 р. за заслуги у справі розвитку науки і культури ХДНБ була нагороджена Почесною грамотою Президії Верховної Ради Української РСР.

У листопаді 1956 р. за наказом Міністерства культури УРСР №849 у ХДНБ був створений відділ патентів, завідувачем якого було призначено Інну Сергіївну Гончарову. Це був новий напрям у діяльності бібліотеки, який успішно розвивався й надалі, в т. ч. за активною участю Інни Сергіївни. За методичною допомогою до відділу зверталися фахівці бібліотек з різних міст СРСР – Всесоюзної патентно-технічної бібліотеки (нині Всеросійська патентно-технічна бібліотека) та Інституту патентної експертизи (Москва), Республіканської бібліотеки ім. КППС (нині Національна бібліотека України ім. Ярослава Мудрого, Київ), Республіканської бібліотеки Узбецької РСР (нині Національна бібліотека Узбекистану ім. Навої, Ташкент), Публічної бібліотеки Академії наук УРСР, Республіканського патентного фонду Казахської РСР, Московського державного інституту культури, Одеської наукової бібліотеки ім. М. Горького (нині Одеська національна наукова бібліотека), Белгородської, Донецької, Луганської, Черкаської, Полтавської, Хмельницької, Миколаївської та інших обласних бібліотек України.

Інна Сергіївна вважала, що комплектування – один з найважливіших напрямків роботи бібліотеки. Опікувалася питаннями повноти патентного фонду. Свої думки про недоліки в комплектуванні описів винаходів у наукових бібліотеках та шляхи їх подолання вона виклала у статті «Про патентну літературу».

Інна Сергіївна вивчала і впроваджувала найкращий досвід з організації та ведення фонду патентів та стандартів. Багато з тих технологічних процесів і операцій, що були запроваджені в перші роки існування відділу, використовувалися майже протягом півстоліття, доки не з'явилися безпаперові носії інформації. Спрощення процесів обробки та ведення каталогів, організації розстановки патентного фонду дозволили звільнити час

для основної роботи відділу патентів – популяризації літератури і задоволення читацького попиту. Інна Сергіївна згуртувала читацький актив відділу, без допомоги якого трьом працівникам було важко організувати широку масову пропаганду патентної літератури, виконувати довідки, вести інформаційну роботу. Інна Сергіївна ввела в практику роботи систематичні виїзди на заводи з описами винаходів, підібраними на замовлення членів бригад комуністичної праці. Це сприяло активізації технічної творчості, давало позитивні результати в удосконаленні технології виробництва та підвищенні продуктивності праці (у бібліотеці зростала кількість читачів-робітників: з 1959 р. по 1962 р. збільшилась на 25%).

За тих часів масовою пропагандою та інформацією була охоплена значна частина промислових підприємств, науково-дослідних інститутів та закладів вищої освіти Харкова. Особливого значення надавалося інформації про нову патентну літературу. Здійснювалося індивідуальне і групове інформування, в т. ч. письмове.

З ініціативи Інни Сергіївни щомісяця складалися списки нових надходжень описів винаходів. Інформація надавалася у читальному залі та міжбібліотечному абонементі. Для розкриття фондів і популяризації патентної літератури щороку готувалося для видання три випуски тематичних бібліографічних списків описів винаходів. Для здійснення масового інформування Інною Сергіївною було підготовлено 25 таких випусків з різних питань науки і техніки. Про ефективність інформування свідчить значна кількість замовлень на ці видання, які надходили з різних міст України, Радянського Союзу і навіть з Бібліотеки Конгресу США.

Інна Сергіївна, як завідувачка відділу патентів, налагоджувала та підтримувала постійний зв'язок з Обласною радою Всесоюзного товариства винахідників та раціоналізаторів (ВТВР), Будинком техніки та іншими установами, пов'язаними з винахідницькою діяльністю. У нарадах, пленумах,

семінарах, які проводили ці організації, вона завжди брала активну участь, вважаючи, що контакти сприятимуть виконанню спільних завдань.

У центрі її уваги було також питання розвитку професійної майстерності бібліотекарів, патентознавців. Інна Сергіївна та провідні фахівці відділу читали лекції в Інституті культури для студентів зі спеціалізації «Технічні бібліотеки», Харківського філіалу Всесоюзного інституту патентознавства та на Центральних курсах підвищення кваліфікації керівних та інженерно-технічних робітників з питань патентознавства та винахідництва. Для студентів та курсантів у бібліотеці організовувались практичні заняття та навчально-виробнича практика. І. С. Гончарова виступала з доповідями на науково-методичних конференціях та семінарах, які організовувалися сумісно з Харківським центром науково-технічної інформації та економічної інформації (ХЦНТЕІ), обласною радою ВТВР.

Робота з обслуговування читачів та пропаганди патентних фондів дозволили очолюваному Інною Сергіївною відділу досягти високих показників. Видача літератури читачам зросла з 18 000 примірників у 1959 р. до 51326 прим. в 1968 р.; відвідування зросло до 5000; майже в шість разів зросла кількість наданих довідок. Запорукою успіхів відділу патентів був колектив, який виховала Інна Сергіївна Гончарова – професіонал і педагог. Вона була наставником майбутніх провідних фахівців ХДНБ – А. М. Перепечі, В. М. Сазонової, Л. Д. Корецької.

17.10.1968 Інна Сергіївна звільнилася з роботи у зв'язку з переїздом чоловіка, фізика-експериментатора, до м. Донецьк, а через рік, повернувшись до Харкова, була призначена на посаду заступника директора з наукової роботи. На цій посаді Інна Сергіївна працювала до виходу на пенсію 1.03.1976 р.

Під її керівництвом розширились масштаби науково-методичної допомоги бібліотекам зони і республіки в роботі з популяризації технічної літератури. Досвід роботи з координації діяльності державних,

профспілкових і науково-технічних бібліотек в обслуговуванні робітників промисловості, будівництва і транспорту був висвітлений у книзі «Матеріали XII пленарного засідання Міжвідомчої ради з питань бібліотечної роботи при Міністерстві культури УРСР». Інна Сергіївна брала участь у підготовці і проведенні республіканських, загальних, обласних семінарів, науково-практичних конференцій з підвищення кваліфікації бібліотечних кадрів (1971–1972 рр.).

Науково-дослідна робота, яка також проводилась під керівництвом І. С. Гончарової, була спрямована на подальше удосконалення системи наукового формування фондів, інформаційного обслуговування спеціалістів, організації праці. До науково-дослідницької роботи Інна Сергіївна залучала працівників усіх відділів ХДНБ. Дослідження проводились на загальнодержавному рівні, республіканському, зональному, міському і локальному. Підвищенню ефективності науково-дослідної роботи сприяли постійні зв'язки з методичними центрами – Державною бібліотекою СРСР ім. В. І. Леніна (тепер Російська державна бібліотека), Державною республіканською бібліотекою УРСР ім. КПРС (нині Національна бібліотека України ім. Ярослава Мудрого) та з іншими провідними бібліотеками.

Очолюючи наукову роботу ХДНБ Інна Сергіївна велику увагу приділяла науковій організації праці, зокрема: проблемам управління бібліотечною справою, вдосконаленню технології бібліотечних процесів, впровадженню нормування в практику роботи, питанням механізації бібліотечної праці. З 1973 р. діяльність з наукової організації праці розгорталася за єдиним планом. Колектив вишукував резерви підвищення продуктивності праці, вивчав і застосовував передовий досвід бібліотек країни. Впровадженню наукової організації праці сприяли лекції, що читалися для всього колективу.

Інна Сергіївна ділилася знаннями і своїм досвідом з колегами, у т. ч. і на сторінках періодичних видань. Вона є автором багатьох публікацій та укладачем майже 30 бібліографічних покажчиків.

Праці

1. Про патентну літературу : [робота відділу патентів ХДНБ ім. В. Г. Короленка] // Бібліотекознавство та бібліографія. 1964. Вип. 1. С. 79–86.
2. Пропаганда патентной литературы и стандартов // Книгу – трудящимся: Б-ка им. В. Г. Короленко за 50 лет Совет. власти : сб. ст. Харьков, 1968. С. 88–102.
3. Обслуживание бригад коммунистического труда Государственной научной библиотекой им. В. Г. Короленко (г. Харьков) // Библиотеки в помощь повышению культурно-технического уровня рабочих : сб. материалов. 1963. С. 72–84.
4. Гончарова І., Кіслер Н. Для правофлангових 7-річки // Соціаліст. культура. 1963. №4. С. 33–34.
5. Координація діяльності державних, профспілкових і науково-технічних бібліотек в обслуговуванні робітників промисловості, будівництва і транспорту // Матеріали XII пленарного засідання [Міжвідомчої ради з питань бібліотечної роботи при Міністерстві культури УРСР]. Київ, 1971. С. 55–70.
6. Гончарова І., Демкова М. Довідково-консультаційна робота читального залу для дітей та юнацтва // З досвіду роботи дитячих бібліотек. Київ, 1951. С. 17–43.
7. Марко Вовчок: (бібліогр. та метод. матеріали) / ХДНБ ім. В. Г. Короленка; авт.-упоряд : І. С. Гончарова, Е. М. Шапіро. Харків, 1957. 55 с.
8. Технічну допомогу – на службу народному господарству : (з досвіду роботи Дебальц. міськ. б-ки Донец. обл.) / ХДНБ ім. В. Г. Короленка; авт.-упоряд.: І. С. Гончарова, М. Б. Ліфшиць. Київ, 1962. 36 с.

9. Из опыта работы отдела патентов Государственной научной библиотеки им. В. Г. Короленко : информ. листок / сост. И. С. Гончарова. Харьков, 1966. 6 с.

Джерела

1. Прохорова В. Г. Внесок І. С. Гончарової в організацію та становлення відділу технічної літератури // Короленківські читання 2006 : матеріали наук.-практ. конф. ХДНБ [Харків, 6 жовт. 2006 р.]. Харків, 2006. С. 66 –72.

2. Прохорова В. Г. Шлях у 110 років відділу технічної літератури Харківської державної наукової бібліотеки ім. В. Г. Короленка (1901–2012 рр.) // Збірник наукових праць / ХДНБ ім. В. Г. Короленка. Харків, 2012. Вип. 7. С. 38–64.

Прохорова Віра Григорівна

Статтю створено 25.04.2019